

Viggo Bækgaard, Godthåbsvej 137, st.tv., 2000 Frederiksberg
mail: vb@boernogsamvaer.dk – tlf. 40 83 19 20

Frederiksberg, den 22. oktober 2014

Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale forhold
Departementet
Holmens Kanal 22
1060 København K

pr. mail familieret@sm.dk og mjo@sm.dk

vedr. sagsnr. 2014-6376 – Høring over udkast til lov om ændring af forældreansvarsloven og retsplejeloven (imødegåelse af samarbejdsskikane m.v.).

Landsforeningen Børn og Samvær har stedse været optaget af de emner, som forslaget vedrører. Det har således været genstand for omtale næsten hver gang, vi har afgivet høringssvar til forældreansvarsloven.

Hver gang kommer lovgiver "et brette nøk" tættere på noget, der kan gå hen og blive en god løsning. Således også denne gang, men vi mener ikke, at løsningen fuldt ud vil tilgodese hensigterne.

Intentionerne i den politiske aftale er rigtige.

Det er således rigtigt, at det er vigtigt, at der tages hurtigt fat med kontaktbevarende samvær i situationer, hvor der ikke lige i øjeblikket er samvær. Forcing af processen i Statsforvaltningen som foreslået vil virke i den rigtige retning.

Løsningen tager imidlertid ikke højde for, at det helt store spørgsmål i forbindelse med ophør af samlivet er, hvor barnet skal bo og som følge heraf, hvem der egentlig skal have samvær. Magtkampen om det spørgsmål er i praksis intens og klart til skade for barnet.

Forslaget synes at forudsætte Pkt. 6, at det spørgsmål er afklaret. Især for de helt små børn kan situationen blive kaotisk i den indledende fase.

Statsforvaltningen er i øjeblikket tilbageholdende med at træffe midlertidige afgørelser om bopæl på det tidspunkt af egentlig forståelig bekymring for ved sådan en afgørelse at foregribe en endelig afgørelse i retten. Ligeledes er Statsforvaltningen ud fra samme tankegang tilbøjelig til at træffe 7/7-deleordninger som samværsordninger under sagens gang ved retten.

Landsforeningen Børn og Samvær er tilfreds med, at det i udkastet såvel som i den politiske aftale fremhæves flere steder, at Statsforvaltningen fortsat skal have et særligt fokus på de sager, hvor der er begrundet tvivl om, hvorvidt samværet er bedst for barnet.

Det fokus må aldrig fortabes. Vi ser det sådan, at det vil styrke dette fokus, såfremt der i udvidet omfang bliver hurtigere og tydeligere afgørelser i de sager, hvor hovedproblemet synes at være at skabe klarhed i en overgangsfase.

Jo tydeligere retsstillingen er, jo mindre kan der laves chikane om.

I det følgende kommenteres de enkelte forslag i den rækkefølge, de fremgår af forslaget.

§ 1 – om ændringer i forældreansvarsloven.

Pkt. 1 – om bortfald af fastsat eller aftalt samvær og fastsættelse af ferie.

Landsforeningen Børn og Samvær er principielt enig i forslagets intentioner men finder, at der bør strammes op i forhold til forslaget.

Vi er særligt tilfredse med, at forligstekstens forslag om muligheden for at fastsætte ferie også for bopælsforælderen forsøger at løse et praktisk stort konfliktfelt mellem forældrene.

Imidlertid finder vi det politiske forligs intentioner gemt temmelig langt væk i det konkrete forslag. Man skal langt ned i bemærkningerne for at blive klar over, at der indirekte ligger en mulighed for Statsforvaltningen i at blande sig i bopælsforælders ferie.

Forslaget bør ændres, så det direkte af lovteksten fremgår, at Statsforvaltningen kan træffe en samlet afgørelse om forældrenes ferier i al fald for så vidt angår hovedferierne.

Det bør stedse have for øje, at et af de største behov på hele forældreansvarslovens område er, at der træffes afgørelser, som minimerer de konfliktområder, som kan opstå.

Vi foreslår derfor en direkte hjemmel for Statsforvaltningen til at træffe afgørelse om fordeling af hovedferierne som supplement til det foreliggende forslag til § 21a og bemærkningerne hertil.

Endvidere foreslår vi, at det i bemærkningerne til den nye § 21a understreges, at Statsforvaltningen ved ansøgninger om suspension af samvær eller indskrænkning heraf, skal være hurtige til at træffe en midlertidig afgørelse om suspension, hvis der er begrundet tvivl om, hvorvidt samværet er bedst for barnet.

I dag er der utvivlsomt situationer, hvor børn alt for længe fastholdes i et minefelt i situationer, hvor samværet bør begrænses i en undersøgelsesfase.

Vi er enige i, at det i opbrudsfasen er vigtigt, at der ikke bliver et længere hul i kontakten mellem forældre og børn men finder som nævnt, at forslaget mangler præcisering af behovet for en akut midlertidig bopælsafgørelse, der gør en samværsafgørelse mulig.

Risikoen for chikanøs adfærd er langt mindre, hvis der er gået længere tid fra samlivsophævelsen, når der viser sig problemer omkring samværet. På det senere tidspunkt er det vores erfaring, at bekymringer om samværet har langt dybere reel baggrund.

Pkt. 2 - § 29, stk. 2 om midlertidige afgørelser.

Præciseringen af, at en midlertidig afgørelse gælder, indtil der foreligger en endelig afgørelse, giver ikke anledning til selvstændige bemærkninger. Men det bekymrer, at bemærkningerne knytter sig stærkt op til pkt. 3 om endelighedsbestemmelse.

Pkt. 3 - § 29, stk. 3 – om endelighed af midlertidige afgørelser.

Landsforeningen Børn og Samvær er ikke enig i denne bestemmelse men mener, at præciseringen af stk. 2 som nævnt ovenfor bør stå alene.

Det ligger i hele konceptet omkring midlertidige afgørelser, at de netop er midlertidige. Formålet er at sikre en vis kontinuitet. Heller ikke i dag er det tanken, at det helt store undersøgelsesapparat skal sættes i gang for at træffe en midlertidig afgørelse.

Som ovenfor nævnt er Statsforvaltningen tilbøjelig til at fastsætte et ganske omfangsrigt samvær som midlertidig afgørelse for ikke at foregribe grundlaget for en bopælsafgørelse eller en endelig afgørelse, når retssagen er sluttet.

Det er ikke udgangspunktet, at der skal være en egentlig deleordning, med mindre en række nærmere bestemte betingelser om forældrenes samarbejdsevner og om afstanden mellem forældrene er opfyldt.

Forslaget lægger op til, at der skal sættes yderligere turbo på de midlertidige afgørelser. Da kvaliteten i Statsforvaltningens arbejde i forvejen er præget af ressource-mangel og stres, må det forventes og frygtes, at denne tendens forstærkes under en endnu hurtigere sagsbehandling.

For en ordens skyld bemærkes, at der i dag er en del sager, hvor bopæl eller forældremyndighed sendes i retten, men hvor Statsforvaltningen realitetsbehandler en sag om samvær, uden at der er truffet en midlertidig afgørelse. Såfremt bopælen ikke ændres af retten i forhold til Statsforvaltningens samværsafgørelse, vil en ny sag om samvær kunne afvises allerede efter den nugældende § 39. Flyttes bopælen, vil der foreligge en sådan ny situation under alle omstændigheder, at sagsbehandlingen i Statsforvaltningen må gå igennem en ny sag.

Vi mener derfor, at forslaget til § 29, stk. 3 bør udgå.

Pkt. 4 - §29a om forcering af midlertidige afgørelser.

Vi kan tilslutte os forslaget på det punkt især i lyset af, at det også her er fremhævet i bemærkningerne, at et hurtigt fastsat standardiseret samvær alene skal gælde i situationer, hvor der ikke er kontakt mellem barn og forældre, og hvor der ikke er omstændigheder, der kan begrunde, at afbrydelsen af kontakten vil være bedst for barnet.

Forslagets afsluttende bemærkninger til pkt. 4 fører til vores gentagelse af, at endeligheidsbestemmelsen bør udgå.

Pkt. 5 – mødepligt i Statsforvaltningen.

Vi oplever enkelte situationer, hvor man kan mistænke en part for at spekulere i virkningen af udeblivelse fra møder i Statsforvaltningen. Men det er nu ikke noget, der fylder meget og slet ikke som en udbredt trend.

Efter vores bedømmelse er forslaget om mødepligt ikke et, der i sig selv vil være revolutionerende for den samlede pakkes succes.

Især præciseringen i overvejelsesafsnittet pkt. 3.4.2. om processuel skadevirkning af ikke at deltage aktivt virker relevant i bestræbelser på at speede processen op.

Samlet opfatter vi punktet som ikke væsentligt og frygter egentlig mest, at Statsforvaltningen trods bemærkningerne vil benytte en anmodning om udsættelse for at kunne medtage bisidder eller advokat som springbræt til at forhindre deltagelse af sådanne.

Statsforvaltningen hverken kan eller bør vurdere på en parts behov for ikke at sidde alene i Statsforvaltningen.

Pkt. 6 – § 32 a - hjemmelen til børnesagkyndig rådgivning i Statsforvaltningen under en fogedsag.

Landsforeningen Børn og Samvær er principielt enig i, at fogedsager om samvær kan være meget problematisk og opleves dramatisk for børnene.

De øvrige forslag i pakken har haft en opspeedning af processen som hovedløsning for at undgå samarbejdschikane. Forslaget om børnesagkyndig rådgivning forud for en fysisk fogedforretning har det stik modsatte som konsekvens på et tidspunkt, hvor afgørelsen er truffet men blot skal eksekveres.

Vi er meget enige i, at en fogedforretning med magtanvendelse kan være dramatisk for børnene. Vi tror også, at inddragelse af en børnesagkyndig psykolog i processen kan være fremmede for forældrenes evne til at indse det fornuftige i at efterleve den afgørelse, som er truffet af Statsforvaltningen eller retten.

Derimod er vi ikke enige i, at den rigtige model er at sende sagen midlertidigt tilbage til Statsforvaltningen til børnesagkyndig rådgivning.

Fogedretten er en eksekveringsmyndighed inden for domstolssystemet, som skal føre afgørelser ud i livet på den mest effektive måde med fokus på, hvordan det gøres bedst for barnet.

Signalværdien i overhovedet at sende sagen tilbage til Statsforvaltningen kan forlede parterne til at tro, at realitetsbehandlingen skal starte forfra. Børnesagkyndig rådgivning er det måske allersvageste tilbud, som ligger på Statsforvaltningens hylde til forældrene.

Adskillelsen mellem fogedsagen og den børnesagkyndige rådgivning virker uheldig.

Retterne bruger i forvejen psykologer i forældreansvarssager. Det forekommer langt mere naturligt, at fogedretten gør brug af det korps af børnesagkyndige, der i forvejen knyttes til retterne.

Vi foreslår derfor, at § 32 a udgår af forslaget, men at de samme intentioner indarbejdes i retsplejeloven, jfr. bemærkningerne nedenfor til § 2.

Pkt. 7 – automatisk erstatningssamvær.

Automatisk erstatningssamvær ses ikke at være en direkte del af den politiske aftale. Med afsæt i, at formålet overordnet er at sikre en kontinuerlig kontakt uden afbrydelser, er det afgjort besnærende at fastsætte regler om automatisk erstatningssamvær.

Vi er også enige i bemærkningernes intention om at lægge op til administrative bestemmelser, der har til formål at skabe klarhed over umiddelbare konsekvenser af et ikke gennemført samvær.

Den foreslåede lovtekst er alene en hjemmelsbestemmelse, og bemærkningerne indeholder derfor rammerne for, hvad der bør træffes bestemmelse om i en bekendtgørelse.

Vi henstiller, at der i bemærkningerne indsættes et afsnit, der klargør, at bekendtgørelsen senere vil blive sendt i høring og præciserer formålet om i videst muligt omfang at kunne bestemme automatisk erstatningssamvær. Der kan dog være særlige omstændigheder, der gør at et samvær konkret ikke er blevet til noget af hensyn til barnet.

En så rigid automatisering, som der umiddelbart lægges op til i forslaget, bør overvejes nuanceret i forbindelse med udstedelse af bekendtgørelsen. Hensyn både til barnet og begge forældre kan føre til, at det automatiske erstatningssamvær måske ikke præcist skal være den næste weekend.

Afvejningen mellem behovet for ikke sagsbehandlingskrævende automatik og et lidt bredere hensyn giver anledning til, at alle bør kunne overveje detaljerne i forbindelse med udstedelse af bekendtgørelsen.

§ 2 – om ændringer i retsplejeloven.

Pkt. 1 – retsplejelovens § 537 – om børnesagkyndig rådgivning under fogedsag.

Som nævnt ovenfor foreslår vi, at det børnesagkyndige relevante fokus under en fogedsag holdes i fogedrettens regi.

Allerede de nuværende regler indeholder bestemmelser, der har til formål at sikre, at fogeden holder fokus på, hvad der er bedst for børnene. Det sker med reglerne om, at der i fogedprocessen sker inddragelse af en børnesagkyndig og en repræsentant for kommunen til at varetage barnets interesser (nuværende § 537 stk. 4).

Det kunne i bestemmelsen tilføjes, at den børnesagkyndige kan tilbyde forældrene børnesagkyndig rådgivning. Endvidere kan det i lighed med forslaget til forældreansvarsloven § 32a, som vi reelt foreslår indarbejdet i retsplejeloven, bestemmes, at fogedretten kan udsætte sagen på denne rådgivning.

Bemærkningerne til bestemmelsen i forældreansvarsloven kan i vidt omfang overføres til den foreslåede ændrede § 537, stk. 4.

Vi ser to hovedformål med vores forslag til ændring. Det ene er signalværdien, som vi har omtalt foran.

Mindst lige så vigtigt er det, at fogeden med vores forslag har mulighed for at følge bedre med i forløbet og dermed i virkeligheden lettere vil kunne træffe en kvalificeret afgørelse om, hvordan gennemførelse af afgørelsen kan gøres bedst for barnet.

Hele grundtanken i børnesagkyndig rådgivning er, at der er vandtætte skotter mellem rådgivning og sagsbehandling. I processen i øvrigt både i Statsforvaltningen og i retten, benyttes børnesagkyndige både til at gennemføre børnesamtaler og børnesagkyndige undersøgelser, der ikke er adskilt med vandtætte skotter til sagsbehandlingen men tværtimod bruges netop som grundlag for afgørelsen.

Det er vores vurdering, at den samme børnesagkyndige kan varetage barnets interesser og i tilknytning hertil kan stå for rådgivning af forældrene om forløbet af gennemførelse af afgørelsen, der er truffet af en anden myndighed.

§ 3 – Ikrafttræden af loven.

Alle er tilsyneladende enige om, at der er behov for indgreb over for modvillige forældre især i situationer, hvor der ikke p.t. er kontakt mellem børnene og begge forældre.

Det forekommer derfor ærgerligt, at lovens ikrafttræden er foreslået til 1. oktober 2015. Vi forstår godt, at forslaget ikke kan gennemføres omgående men henstiller, at loven søges vedtaget hurtigt med et tidligere ikrafttrædelsestidspunkt.

Vi ser en åbenlys risiko for yderligere udskydelse, såfremt loven først agtes vedtaget inden grundlovsdag i overensstemmelse med sædvanlig lovprocedure. Her tænker vi selvfølgelig på sandsynligheden for, at der udskrives valg i foråret 2015.

Da der synes at være politisk konsensus om behovet for ændringer, bør forslaget kunne vedtages og træde i kraft tidligere.

Yderligere forslag inden for hovedoverskriften samarbejdschikane.

Transport i forbindelse med samvær.

I 2012 pillede man reelt transport ud af det område, som Statsforvaltningen skal tage stilling til i en samværs sag. Det er rigtig uheldigt og fører til reel konfliktoptrapning i samarbejdet mellem forældrene.

Vi henstiller derfor, at der i selve loven igen sættes bestemmelser ind om transporten til og fra samvær.

Signalværdien vil være stor i, at det i loven præciseres, at hovedreglen er, at den ene forælder henter til samvær og den anden henter fra samvær, og at udgifterne til transporten deles.

Der er hjemmel til at træffe afgørelse om transport i de gældende regler, men fra toppen af systemet er der givet regid besked om, at man simpelthen ikke må træffe transportafgørelser.

Sandheden er altså, at den nuværende retsstilling er selvstændig konfliktoptrappende.

Forældremyndighed og bopæl ved samarbejdschikane.

Skilsmissepakken omhandler kun kontaktbevarende samvær men ikke selve det grundlæggende spørgsmål om, hvor børnene skal bo, eller hvem der skal have forældremyndigheden.

Især bopælsspørgsmålet er afgørende for, at man overhovedet kan fastsætte samvær.

Forarbejderne til forældreansvarsloven lægger op til at det skal tillægges betydning også ved placering af forældremyndighed eller bopæl, såfremt der foreligger samværschikane.

Alligevel ser vi en famlende domspraksis. Det må erkendes, at vurderingen af samarbejdschikane er vanskelig også for domstolene.

Det er helt oplagt forældreansvarslovens § 4 (bedst for barnet-bestemmelsen), der kommer til at spøge i dommernes sind. Man er tilbageholdende med at drage en konsekvens, som kan opfattes som vidtrækkende.

Det er vidtgående at flytte bopælen for et barn, som har været hos mor hele tiden, over til en far, som barnet måske endda dårlig nok har fået lov til overhovedet at blive bekendt med eksistensen af.

Men den etiske overvejelse er alligevel nødt til at blive ført til ende.

Ønsker vi, at forældreansvarslovens hovedtese om samarbejde, skal være den realistiske hovedregel? Eller er vi reelt indstillede på, at den ene part ved sin adfærd kan håndhæve en ejendomsret til barnet baseret på et konsekvent ikke reelt begrundet ønske om ikke-samvær?

Både i de oprindelige bemærkninger til forældreansvarsloven og til 2012-ændringerne, er der stort fokus på samarbejdschikane, som alle i al fald principielt ser som uacceptabel.

Vi kunne derfor ønske, at det i al fald i de indledende bemærkninger til det nye lovforslag antydes, at der er opmærksomhed rettet mod domstolenes fokus på konsekvenserne af samarbejdschikane.

Også vi finder, at det kan være rigtig svært at flytte bopælen for et barn, som måske utvivlsomt er mest knyttet til den forælder, som det aktuelt bor hos.

Hensynet til barnet vejer tungt, men hvis der foreligger massiv samarbejdschikane, kan alternativerne sagtens være et godt nok liv os mor uden kontakt med far – sat over for et godt nok liv hos far med kontakt til mor.

Med venlig hilsen

Landsforeningen Børn og Samvær

Viggo Bækgaard
Formand og Talsmand
advokat (H)